

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
з обліку зобов'язань
спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020**

УДК 657.15(07.034)

Ф59

Укладачі: Ю. Д. Маляревський

Л. В. Безкоровайна

І. О. Шевченко

Затверджено на засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу.

Протокол № 6 від 30.11.2019 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Фінансовий облік [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з обліку зобов'язань спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. Ю. Д. Маляревський, Л. В. Безкоровайна, І. О. Шевченко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 49 с.

Подано завдання, які відповідають матеріалам лекцій із навчальної дисципліни. Завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання допоможуть студентам засвоїти порядок документального оформлення і відображення в бухгалтерському обліку операцій з обліку зобов'язань підприємства.

Рекомендовано для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 657.15(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

Фінансовий облік посідає одне із головних місць у системі управління. Він відображає реальні процеси виробництва, обігу, розподілу і споживання та є інформаційною базою для характеристики фінансового стану підприємства і планування його діяльності. Облік зобов'язань підприємства є одним із важливих завдань фінансового обліку, оскільки підприємство здійснює розрахунки з різними кредиторами за різними господарськими операціями. Потрібно правильно відобразити розрахункові операції в первинних документах та на рахунках бухгалтерського обліку.

Методичні рекомендації покликані допомогти студентам засвоїти теоретичний матеріал і отримати практичні навички заповнення первинних документів і складання бухгалтерських проводок з обліку зобов'язань.

Запропоновані методичні рекомендації до виконання самостійної роботи містять кілька завдань, у яких розглянуто процеси документального оформлення і відображення в бухгалтерському обліку операцій за розрахунками з кредиторами підприємства.

Метою виконання завдань є закріплення теоретичних знань, розвиток навичок самостійної роботи з спеціальною літературою, оволодіння і поглиблення практичного досвіду за рішенням поставлених завдань.

У процесі виконання завдань студенти повинні закріпити наступні компетенції:

1) контрольну – контроль правильності заповнення первинних документів з обліку розрахунків з кредиторами, контроль правильності визначення величини кредиторської заборгованості, фінансового результату і т. д.;

2) аналітичну – аналіз руху, структури і динаміки складових частин зобов'язань підприємства;

3) технологічну – формування інформаційної бази щодо складу зобов'язань підприємства; відображення в обліку виникнення й погашення довгострокових і поточних зобов'язань;

4) мотиваційну – встановлення і оцінку взаємозв'язків між розміром і структурою зобов'язань підприємства й фондом оплати праці виробничого й управлінського персоналу виходячи з позицій мотивації, стимулювання і особистої відповідальності персоналу підприємства.

Методичні рекомендації до виконання завдань

Сутність і види зобов'язань

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла в результаті минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Бухгалтерський облік зобов'язань регулюється однойменним П(С)БО 11 (додаток А). Відповідно до якого зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена, а також існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його суму враховують до доходу звітного періоду.

З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на:

довгострокові;

поточні;

забезпечення;

непередбачувані зобов'язання;

доходи майбутніх періодів.

Поточні зобов'язання містять:

короткострокові кредити банків;

поточну заборгованість за товари, роботи, послуги;

поточну заборгованість за розрахунками за отриманими авансами, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками з позабюджетних платежів, за розрахунками за страхуванням, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за внутрішніми розрахунками;

інші поточні зобов'язання.

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

Сума погашення – це недисконтована сума коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Щодо непередбачуваних зобов'язань, то відповідно до П(С)БО 11 "Зобов'язання", непередбачуване зобов'язання – це:

1) зобов'язання, яке може виникнути внаслідок минулих подій і існування якого буде підтверджено тільки тоді, коли відбудеться або не відбудеться

одна або більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю;

2) нинішнє зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання необхідно буде використовувати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

Облік короткострокових кредитів банків

Для збільшення залучених коштів підприємства можуть брати у фінансово-кредитних установах кредити або позики.

Установи банків видають кредити на умовах суворого дотримання принципів повернення, терміновості, платності і під забезпечення або гарантію, передбачених чинним законодавством і узгоджених сторонами.

Умова повернення та платності стосується позик.

Кредит може видавати лише спеціалізована кредитна установа, яка має ліцензію на здійснення такого роду діяльності, найчастіше це банк. Суворі умови – тільки в грошовій формі. Зі свого боку, позика припускає більш м'які рамки – вона може бути надана будь-якими організаціями або приватною особою. Ліцензія для цього не потрібна. Позика може бути надана як коштами, так і іншим майном.

На відміну від кредиту, позика може бути безпроцентною. Але, ця умова повинна бути зазначена в договорі.

Усі питання, пов'язані з видачею і погашенням кредитів, регулюються правилами банків і кредитними договорами між підприємством-позичальником і банком на договірній основі за допомогою укладення кредитного договору. У Цивільному кодексі України (ст. 1054) зазначено, що за кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) повинен надати кошти (кредит) позичальнику в розмірі і на умовах, встановлених договором, а позичальник повинен повернути кредит і сплатити відсотки. Кредитний договір укладається обов'язково в письмовій формі. У ньому відображаються: об'єкти кредитування і термін кредиту, умови і порядок його видачі та погашення, форми забезпечення зобов'язань, відсотки і порядок їх сплати, зобов'язання, права й відповідальність сторін по видачі і погашенню кредиту, перелік документів і періодичність їх надання банку та інші умови.

Плата за користування кредитом буває двох систем: відсоток на залишок і ануїтет (періодично та сама грошова сума). Перша: банк застосовує відсоток річних, визначений у кредитному договорі, до всієї суми заборгованості. Наприклад, якщо підприємство узяло в кредит 20 000 грн на рік під 15 % річних і повинне погашати його щомісяця, то перший платіж складе 1 916,67 грн, з яких 1 666,67 грн буде погашення тіла кредиту (20 000 грн / 12 міс.), а 250 грн – сплата відсотків (20 000 грн × 15 % / 12 міс.). У наступному місяці буде майже на 30 грн менше, оскільки 15 % річних будуть нараховуватися вже на 18 333,33 грн (20 000 – 1 666,67 грн). Така система погашення боргу стимулює позичальника швидше повернути кредит, адже тоді сума відсотків буде менше.

У разі ануїтету розмір кредиту збільшується на суму відсотків, які слід сплатити за весь період користування кредитом, а щомісячний платіж визначається як частка цієї суми на кількість місяців у такому періоді. У наведеному прикладі за умови ануїтету потрібно сплатити 1 916,67 грн щомісяця. Отже, така система дозволяє позичальнику прогнозувати свої щомісячні витрати і планувати свій бюджет.

Для отримання кредиту (позики) підприємство надсилає банку обґрунтоване клопотання (заяву) з додатком копій установчих і інших документів (статут, баланс та інші форми фінансової звітності), що підтверджують забезпеченість повернення позики.

Залежно від терміну, на який видаються позики, вони поділяються на короткострокові та довгострокові. Терміновість позики визначається строками її повернення, погашення. Так, короткострокові позики видаються на строк не більше за один рік: під товари відвантажені, на оплату праці, поповнення власних обігових коштів.

Розрахунково-кредитні операції, пов'язані з одержанням і погашенням короткострокових банківських позичок, обліковуються на субрахунках синтетичного рахунку 60 "Короткострокові позики" із застосуванням наступних субрахунків (рахунку другого порядку):

- 601 "Короткострокові кредити банків у національній валюті";
- 602 "Короткострокові кредити банків в іноземній валюті";
- 603 "Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті";
- 604 "Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті";
- 605 "Прострочені позики в національній валюті";
- 606 "Прострочені позики в іноземній валюті".

Ці рахунки завжди мають тільки кредитове сальдо, яке показує суму непогашеної позики на дату балансу. Оборот за дебетом відображає суми, перераховані в погашення кредиту, оборот за кредитом – суми отриманих кредитів.

Аналітичний облік здійснюється за видами кредитів, банків, які видали їх, терміну погашення, заборгованості на початок і кінець звітного місяця, а також суми, отримані і погашені у звітному місяці, нараховані суми відсотків за користування позиками за звітний місяць і наростаючим підсумком із початку року.

Витрати з оплати відсотків за користування позиками включаються у витрати фінансової діяльності.

Господарські операції за короткостроковими позиками банків відображають у бухгалтерському обліку підприємства, кореспонденцією рахунків, наведеною в табл. 1.

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з обліку короткострокових кредитів

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Отримано короткостроковий кредит на виплату заробітної плати	301	60
Зараховано короткостроковий кредит на поточний рахунок у банку	31	60
За рахунок короткострокового кредиту погашено заборгованість постачальникам	63	60
Погашено короткостроковий кредит з поточного рахунку підприємства	60	31
Нараховано відсотки за користування кредитом	951	685
Перераховано банку відсотки за кредит	685	31

Первинними документами, які засвідчують одержання та повернення довгострокових та короткострокових позик є виписки банку і платіжне доручення.

Узагальнення інформації про стан розрахунків щодо одержання і повернення кредитів здійснюється при журнальній формі обліку в Журналі 2.

Облік короткострокових векселів виданих

До складу поточних зобов'язань входить і заборгованість за виданими короткостроковими векселями.

Векселі видані – сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі в забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів.

Відповідно до Закону України "Про обіг векселів в Україні" (від 05.04.2001 р. № 2374) векселі прості і переказні видаються підприємством лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги.

На момент видачі переказного векселя підприємство або фізична особа, зазначена у векселі як трасат (платник) або векселедавець простого векселя повинні мати перед трасантом (векселедавець переказного векселя) і / або особою, якій або за наказом якої повинен бути здійснений платіж, зобов'язання яке повинне бути не менше за суму платежу за векселем.

Умова відносного проведення розрахунків із застосуванням векселів обов'язково відображається у відповідному договорі.

Векселі складаються в документарній формі на бланках із відповідним ступенем захисту від підробки, їх форма та порядок виготовлення затверджується Державною комісією з цінних паперів і фондовому ринку за узгодженням із Національним банком України. Бланки векселів придбаваються підприємствами і фізичними особами в банках.

Вексель, який видається і погашається (сплачується) на території України, складається державною мовою.

Вексель підписують:

від імені юридичних осіб – власноручно керівник і головний бухгалтер. Підписи скріплюють печаткою;

від імені фізичних осіб – власноручно зазначена фізична особа або уповноважена нею особа.

Приймання – передання векселя оформлюють актом. Платіж за векселем на території України здійснюють лише у безготівковій формі.

Для обліку розрахунків за заборгованістю постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за отримані сировину, матеріали, товари,

послуги, роботи і за іншими операціями, на які підприємством видані векселі, застосовують рахунок 62 "Короткострокові векселі видані". Цей рахунок має такі субрахунки:

621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті";

622 "Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті".

За кредитом рахунка 62 "Короткострокові векселі видані" відображають видання векселів у забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників та інших кредиторів і в забезпечення інших операцій, за дебетом – погашення заборгованості за виданими векселями, її списання.

Синтетичний облік ведуть у першому розділі Журналу 3. Аналітичний облік ведуть за кожним виданим векселем і за строками погашення у Відомості 3.4.

За господарськими операціями з векселями складають такі кореспонденції рахунків (табл. 2).

Таблиця 2

Кореспонденція рахунків з обліку векселів виданих

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Видано вексель під поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	61	62
Видано векселі постачальникам за отримані товари та підрядникам за виконані роботи	63	62
Видано вексель транспортній організації за послуги з транспортування обладнання	685	62
Перераховано з рахунку в банку постачальнику в погашення заборгованості за векселем	62	31
Здійснено вексельний залік заборгованості покупців	62	36
Здійснено вексельний залік іншої дебіторської заборгованості	62	377
Заборгованість за векселем спрямована на погашення боргу за внесками у власний капітал	62	46
Незатребувана заборгованість за векселем зарахована в дохід підприємства	62	717

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками

Однією з основних статей поточних зобов'язань є кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги постачальникам та підрядникам.

Кредиторська заборгованість за товари виникає у зв'язку з тим, що момент одержання товарів (точніше, момент переходу права власності на товари) не збігається з моментом оплати за них.

Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками застосовують балансовий рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", який має такі субрахунки:

631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками";

632 "Розрахунки з іноземними постачальниками";

633 "Розрахунки з учасниками ПФГ".

На рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" ведеться облік розрахунків із постачальниками та підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги. На цьому рахунку учасник промислово-фінансової групи (ПФГ) веде облік розрахунків за отримані від учасників ПФГ товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги).

ПФГ – об'єднання, у яке можуть входити промислові і сільськогосподарські підприємства, банки, наукові й проєктні установи, інші установи і організації всіх форм власності, метою яких є отримання прибутку і яке створюється за рішенням Уряду України на деякий період із метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, зокрема програми згідно з міждержавними договорами, а також виробництва кінцевої продукції.

Цей рахунок відображає зобов'язання і тому має тільки кредитове сальдо, яке визначає величину заборгованості підприємства постачальникам та підрядникам.

За кредитом рахунка 63 відображають отримання товарно-матеріальних цінностей, прийняття виконаної роботи або отриманих послуг. Підставою для запису кредитових оборотів слугують прибуткові складські ордери (прибуткові накладні), накладні і рахунки постачальників, товарно-транспортні накладні, податкові накладні, пакувальні аркуші, специфікації вантажів, чеки магазинів і авансові звіти підзвітних осіб, акти на виконані та прийняті роботи та послуги.

За дебетом рахунка 63 відображають оплату, погашення заборгованості. Підставою для запису дебетових оборотів служать такі документи, як виписка банку, акт заліку взаємної заборгованості, яка виникла під час бартерних операцій, векселі видані.

Синтетичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведуть у першому розділі Журналу 3, а аналітичний – за кожним постачальником та підрядником у розрізі кожного документа на сплату, у Відомості 3.3.

Відомість аналітичного обліку 3.3 ведуть окремо за розрахунками з вітчизняними постачальниками та підрядниками і окремо з іноземними. За розрахунками з іноземними постачальниками та підрядниками заповнюють одночасно дві такі відомості: одну – в іноземній валюті, друга – у гривні, перерахованій за курсом Національного банку України на день проведення операцій з імпорту або оплати заборгованості іноземним партнерам.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками в бухгалтерському обліку відображають записами, наведеними в табл. 3.

Таблиця 3

**Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків
з постачальниками та підрядниками**

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
1	2	3
Здійснено оплату постачальникам з рахунку в банку, з каси	63	31, 30
Видано короткостроковий вексель	63	62
Короткостроковий отриманий вексель передано постачальнику в рахунок погашення заборгованості	63	34
Здійснено залік взаємної заборгованості	63	36, 37
Здійснено оплата постачальнику за рахунок короткострокової позички банку	63	60
Витрати з браку продукції з вини постачальника списуються за рахунок постачальника	63	24
Прострочена заборгованість постачальника з вичерпаним терміном позовної давності включається у дохід підприємства	63	717
Акцептовано рахунок підрядника за виконані будівельно-монтажні роботи	15	63
Оприбутковано сировину і матеріали на склад, отримані від постачальника	20	63
Оприбутковано МШП від постачальника	22	63

1	2	3
Оприбутковано товари, що надійшли від постачальника	28	63
Виконано роботи підрядником з ремонту будинку цеху	91	63
Надано послуги підрядною організацією загальногосподарського характеру	92	63
Придбано у постачальника обладнання	152	63

Облік розрахунків за іншими операціям

Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями – сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців із дати балансу.

Якщо частина довгострокового зобов'язання підлягає погашенню протягом поточного року (протягом 12 місяців із дати складання річного балансу), то ця частина довгострокового боргу кваліфікується як короткострокова заборгованість, тому що вона буде погашатися за рахунок поточних активів (обігових коштів).

Наприклад, заборгованість підприємства в сумі 50 000 грн підлягає погашенню частинами протягом п'яти років. Суму, що підлягає сплаті цього року (10 000 грн), слід віднести в бухгалтерському обліку до складу короткострокової заборгованості, а решту 40 000 грн – до довгострокової заборгованості.

Для обліку поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями Планом рахунків передбачено рахунок 61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями", який має субрахунки:

611 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті";

612 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті".

За кредитом рахунка 61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями" відображають ту частину довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців із дати балансу, за дебетом – погашення поточної заборгованості, її списання.

Синтетичний облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями ведуть у другому розділі Журналу 3. Аналітичний облік ведуть за кредиторами і видами заборгованості в окремій Відомості 3.5.

Відображення в обліку віднесення частини довгострокової заборгованості до складу короткострокової та її погашення розглянемо на конкретному прикладі.

Підприємство на дату балансу має заборгованість (табл. 4).

Таблиця 4

Види заборгованості підприємства

Види заборгованості	Довгострокова заборгованість		Строк погашення	Заборгованість на дату балансу	
	рахунок	сума, грн		довгострокова	поточна
Довгострокова позика	50	60 000	5 років	48 000	12 000
Довгострокові векселі видані	51	9 000	3 року	6 000	3 000
Заборгованість за фінансовою орендою	53	12 000	4 роки	9 000	3 000

Усю поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями було погашено. У бухгалтерському обліку ці операції будуть відображені в національній валюті такою кореспонденцією рахунків (табл. 5).

Таблиця 5

Кореспонденція рахунків з відображення поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	дебет	кредит	
Поточні зобов'язання за позикою переведені зі складу довгострокових позик	501	611	12 000
Поточні зобов'язання за векселями виданими переведені зі складу довгострокових	511	611	3 000
Поточні зобов'язання за фінансовою орендою переведені зі складу довгострокових	531	611	3 000
Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (позика і орендна плата)	611	311	18 000

Балансовий рахунок 67 "Розрахунки з учасниками" призначений для обліку розрахунків із засновниками підприємства (акціонерами акціонерного товариства, учасниками господарського товариства, членами кооперативу тощо), пов'язаного з розподілом прибутку (дивідендів).

За кредитом рахунка 67 "Розрахунки з учасниками" відображають збільшення заборгованості підприємства перед засновниками і учасниками товариства, за дебетом – її виплату (погашення).

Цей рахунок має два субрахунки:

671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами", на якому ведуть облік дивідендів, нарахованих власникам простих і привілейованих акцій (часток у статутному капіталі) за рахунок прибутку.

672 "Розрахунки за іншими виплатами", на якому ведуть облік інших виплат, нарахованих засновникам і учасникам. До них слід віднести виплати за користування майном, виплати належної частини активів учаснику, що вибув.

Синтетичний облік розрахунків з учасниками ведуть у другому розділі Журналу 3, а аналітичний – за кожним учасником та за видами виплат в окремій Відомості 3.5.

За розрахунковими операціями із засновниками складають кореспонденцію рахунків, наведену в табл.6.

Таблиця 6

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з учасниками

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Виплачено дивіденди учасникам – фізичним особам	671	301
Перераховано дивіденди (прибуток) учасникам – юридичним особам	671	311
Частина суми дивідендів спрямовано на збільшення статутного капіталу	671	401
Дивіденди спрямовано на погашення неоплаченого капіталу	671	46
Нараховано до повернення частку статутного капіталу учаснику, що вибув	401	672
Нараховано дивіденди засновникам	443	671

Дивіденди – платіж, який здійснюється юридичною особою на користь власників (довірених осіб власника) корпоративних прав, емітованих такою юридичною особою, у зв'язку з розподілом частини його прибутку.

У дивіденди не включаються виплати юридичної особи, пов'язані зі зворотним викупом акцій, часток (паїв), раніше емітованих такою юридичною особою.

На субрахунку 680 "Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу" ведуть облік визнаних відповідно до П(С)БО 27 "Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність" зобов'язань, прямо пов'язаних з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу.

Під час укладення договорів з покупцями на поставку продукції, підприємство вказує в договорі умови оплати. Однією з таких умов є попередня оплата, тобто спочатку покупець здійснює оплату постачальнику продукції, а потім відбувається відвантаження готової продукції.

Під час надходження коштів на рахунок у банку від покупця продукції підприємство-постачальник веде облік попередньої оплати на субрахунок 681 "Розрахунки за авансами одержаними".

Синтетичний облік розрахунків за авансами одержаними ведуть у першому розділі Журналу 3, а аналітичний – в окремій Відомості 3.5.

Облік господарських операцій за авансами одержаними відображають такою кореспонденцією рахунків (табл. 7).

Таблиця 7

Облік господарських операцій за авансами одержаними

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Отримано на рахунок передоплату від покупця	311	681
Зараховано аванс, отриманий в оплату за відвантажену продукцію покупцю	681	361
Здійснено повернення одержаного авансу	681	311
Незатребуваний аванс, строк позовної давнини за яким минув, включено в дохід підприємства	681	717

До внутрішніх розрахунків відносять всі види поточних розрахунків материнського підприємства зі своїми дочірніми. Для обліку таких розрахунків у бухгалтерському обліку слід застосовувати субрахунок 682 "Внутрішні розрахунки". Цей субрахунок може мати дебетове і кредитове сальдо, тобто його використовують для обліку як зобов'язань, так і активів підприємства, які відображають в балансі у вигляді дебіторської заборгованості.

Внутрішньогосподарські розрахунки – це розрахунки підприємства з виробничими одиницями і господарствами, виділеними на окремий баланс, за взаємним відпуском матеріальних цінностей, реалізацією готової продукції (робіт, послуг), передачею адміністративних витрат, виплатою заробітної плати працівникам структурних підрозділів і за іншими видами розрахунків.

Внутрішньогосподарські розрахунки варто обліковувати на субрахунок 683 "Внутрішньогосподарські розрахунки", який також може відображати заборгованість підприємства перед структурними одиницями (кредитове сальдо) і заборгованість виробничих одиниць та господарств перед підприємством (дебетове сальдо).

Слід пам'ятати, що на вказаних субрахунках (682 "Внутрішні розрахунки" і 683 "Внутрішньогосподарські розрахунки") обороти за звітний місяць і сальдо на останнє число звітного місяця повинні бути звірені між материнським підприємством і його дочірнім підприємством, а також його структурним підрозділом, виділеним на окремий баланс. При цьому дебетовий оборот рахунку материнського підприємства повинен дорівнювати кредитовому обороту дочірнього підприємства і навпаки. Дебетове сальдо за рахунками підприємства повинно дорівнювати кредитовому залишку, що відображено в Головній книзі його структурного підрозділу. Розбіжності не допускаються.

Аналітичний облік внутрішніх і внутрішньогосподарських розрахунків ведеться в окремій Відомості 3.5, а її підсумки, що є даними синтетичного обліку, відображаються в першому розділі Журналу 3.

Відображення в обліку господарських операцій за внутрішніми і внутрішньогосподарськими розрахунками розглянемо на наступних прикладах.

Приклад 1. Материнське підприємство відпустило зі свого складу дочірньому підприємству сировину і матеріали на загальну суму 2 000 грн. Зі свого боку, дочірнє підприємство виставило материнському підприємству рахунок і акт за виконані ремонтні роботи приміщення цеху на загальну суму 13 500 грн.

В обліку ці господарські операції слід відобразити такою кореспонденцією рахунків:

а) у материнського підприємства:

1) Дебет 682 – Кредит 201 на суму 2 000 грн;

2) Дебет 91 – Кредит 682 на суму 13 500 грн;

б) у дочірнього підприємства:

1) Дебет 201 – Кредит 682 на суму 2 000 грн;

2) Дебет 682 – Кредит 03 на суму 13 500 грн.

Приклад 2. Головне підприємство отримало на свій рахунок у банку від структурного підрозділу 30 000 грн на утримання апарату управління. Головне підприємство видало з каси відокремленому підрозділу 50 000 грн для виплати заробітної плати його працівникам.

Операції відображено в обліку такою кореспонденцією рахунків:

а) у головного підприємства:

1) Дебет 311 – Кредит 683 на суму 30 000 грн;

2) Дебет 683 – Кредит 301 на суму 50 000 грн;

б) у відокремленого підрозділу:

1) Дебет 683 – Кредит 311 на суму 30 000 грн;

2) Дебет 301 – Кредит 683 на суму 50 000 грн.

Облік розрахунків за нарахованими відсотками ведуть на субрахунок 684 "Розрахунки за нарахованими відсотками", на якому відображають: використання коштів або товарів (робіт, послуг), отриманих у кредит; використання майна, отриманого в користування (орендні, лізингові операції тощо); інші операції.

Для обліку розрахунків з іншими кредиторами в бухгалтерському обліку використовують субрахунок 685 "Розрахунки з іншими кредиторами". На цьому рахунку слід обліковувати розрахунки з профспілковими організаціями по сплаті профспілкових внесків, утриманих із заробітної плати працівників підприємства; розрахунки за виконавчими листами, включаючи аліменти; розрахунки з різними організаціями за операціями некомерційного характеру (навчальними і науково-дослідними закладами), а також фізичними особами.

Синтетичний облік розрахунків з іншими кредиторами ведуть у першому розділі Журналу 3, а аналітичний – в окремій Відомості 3.5 у розрізі кожного підприємства, організації, фізичної особи, з якими здійснюють розрахунки.

Проведені господарські операції за розрахунками з різними кредиторами відображають в обліку кореспонденцією рахунків, наведеною в табл. 8.

Таблиця 8

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з іншими кредиторами

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Акцептовано рахунок установи за проведені науково-дослідні роботи	941	685
Утримано із заробітної плати працівників підприємства за виконавчими листами (аліменти), профспілкові внески	661	685
Здійснено перерахування з рахунку в банку за виконані науково-дослідні роботи, утримані із зарплати профспілкові внески за виконавчими листами	685	311
Виплачено з каси утримані аліменти	685	301

Облік довгострокових зобов'язань

Довгострокові зобов'язання містять:

- довгострокові кредити банків;
- інші довгострокові позики;
- довгострокові векселі видані;
- довгострокові зобов'язання за облігаціями;
- довгострокові зобов'язання за орендою;
- відстрочені податкові зобов'язання;
- інші довгострокові зобов'язання.

У зв'язку з недостатністю обігових коштів і коштів накопичення, підприємства можуть залучати для своєї діяльності позикові кошти, у тому числі і за зверненнями до банківських установ за довгостроковими кредитами.

Довгостроковий кредит – це виданий банком підприємству кредит зі строком використання понад одного року. Як правило, такі кредити підприємство залучає для цілей придбання обладнання, фінансування капітального будівництва, на покриття витрат за реконструкцію, модернізацію і розширення діючих основних фондів.

Оформлений кредит за наказом підприємства-позичальника банком може бути зарахований на поточний рахунок позичальника, перерахований безпосередньо постачальникам обладнання, підрядникам за виконані роботи або у вигляді авансу тощо.

Підприємство облік довгострокових позик банку веде на балансовому рахунку 50 "Довгострокові позики", за такими субрахунками:

501 "Довгострокові кредити банків у національній валюті";

502 "Довгострокові кредити банків в іноземній валюті";

503 "Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті";

504 "Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті".

За дебетом перелічених субрахунків відображається погашення заборгованості за довгостроковими кредитами відповідно в національній і іноземній валюті.

За кредитом субрахунків 501, 502 знаходять відображення отримані довгострокові кредити і позики, а за субрахунками 503, 504 переведення відстрочених позичок.

Синтетичний і аналітичний облік довгострокових позик ведеться в Журналі 2. Аналітичний облік кредитів і позик ведуть у розрізі видів кредитів, за позикодавцями (банками), за строками погашення, за сумами заборгованості на початок і кінець місяця, а також отримані і погашені за місяць. Також наводять дані щодо суми нарахованих відсотків за звітний місяць і за період із початку року за користування позиками.

Під час відображення в обліку господарських операцій за довгостроковими позиками застосовують кореспонденцію рахунків, наведену в табл. 9.

Таблиця 9

Облік господарських операцій за довгостроковими позиками

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
1	2	3
Отримано від банку довгостроковий кредит на поточний рахунок у національній валюті	311	501
Отримано від банку довгостроковий кредит на поточний рахунок в іноземній валюті	312	502

1	2	3
За рахунок довгострокового кредиту банку перераховано вітчизняним постачальникам у національній валюті за отримане обладнання	631	501
За рахунок довгострокового кредиту банку перераховано вітчизняним підрядникам аванс за договором підряду	371	501
З валютного рахунку, у рахунок отриманого довгострокового кредиту виставлено акредитив іноземному постачальнику за обладнання	314	312
Отримано відстрочку платежів за довгостроковим кредитом у національній валюті	501	503
Отримано відстрочку платежів за довгостроковим кредитом в іноземній валюті	502	504
З поточного рахунку в банку погашено довгостроковий кредит банку у національній валюті	501	311
З поточного рахунку в банку погашено довгостроковий кредит банку в іноземній валюті	502	312
З поточного рахунку в банку погашено відстрочений довгостроковий кредит у національній валюті	503	311
З поточного рахунку в банку погашено відстрочений довгостроковий кредит в іноземній валюті	504	312
Нараховано відсотки банку за користування кредитом	951	684
Сплачено відсотки банку з поточного рахунку	684	311

Облік інших довгострокових позик ведуть на рахунку 50 "Довгострокові позики" за субрахунками:

505 "Інші довгострокові позики в національній валюті";

506 "Інші довгострокові позики в іноземній валюті".

За кредитом цих субрахунків відображають отримання таких позик, а за дебетом – їх погашення.

Аналітичний облік інших довгострокових позик ведуть за позикодавцями у розрізі кожної позики окремо і строку погашення позик, а синтетичний облік – в Журналі 2. Кореспонденцію рахунків з обліку інших довгострокових позик наведено в табл. 10.

Операції з довгостроковими векселями враховуються на рахунку 51 "Довгострокові векселі видані", до якого відкривають такі субрахунки:

511 "Довгострокові векселі, видані у національній валюті";

512 "Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті".

Кореспонденція рахунків з обліку інших довгострокових позик

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Отримано довгострокову позику від партнера фірми на поточний рахунок у національній валюті	311	505
Отримано довгострокову позику від партнера фірми на поточний рахунок в іноземній валюті	312	506
З поточного рахунку у банку погашено довгострокову позику партнеру у національній валюті	505	311
З поточного рахунку у банку погашено довгострокову позику партнеру в іноземній валюті	506	312

На цьому рахунку ведуть облік розрахунків з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами за матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги і за іншими операціями, заборгованість за якими забезпечена виданими векселями і не є поточним зобов'язанням, тобто строк погашення векселя не раніше 12 місяців з моменту його видачі.

За кредитом рахунка 51 відображається видача векселя в забезпечення заборгованості за отримані товари (роботи, послуги), за дебетом – погашення заборгованості, забезпеченої виданим векселем.

Синтетичний облік розрахунків за довгостроковими векселями виданими (кредит рахунка 51) ведуть в першому розділі Журналу 3. Аналітичний облік ведуть у Відомості 3.4, де вказується номер виданого векселя, найменування векселеотримувача, дата видачі і погашення векселя, його сума, заборгованість за виданим векселем на початок та кінець місяця.

За операціями з векселями складають кореспонденцію рахунків, наведену в табл. 11.

Кореспонденція рахунків з обліку довгострокових векселів виданих

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
1	2	3
Отримано і оприбутковано на склад сировину і матеріали:		
а) від вітчизняних постачальників	201	631
б) від іноземних постачальників	201	632

1	2	3
Видано вексель у забезпечення заборгованості за отримані сировину й матеріали:		
а) вітчизняним постачальникам	631	511
б) іноземним постачальникам	632	512
Погашено пред'явлений до сплати вексель з поточних рахунків у банку:		
а) у національній валюті	511	311
б) в іноземній валюті	512	312
Нараховано відсотки за виданим векселем	952	684
Перераховано відсотки з поточного рахунку	684	311

Для обліку довгострокових зобов'язань за облігаціями План рахунків передбачає рахунок 52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями", до якого відкривають такі субрахунки:

521 "Зобов'язання за облігаціями";

522 "Премія за випущеними облігаціями";

523 "Дисконт за випущеними облігаціями".

На цьому рахунку підприємством ведуть облік розрахунків з іншими особами за випущеними і сплаченими власними облігаціями строком погашення більше 12 місяців із дати балансу.

За дебетом субрахунка 521 "Зобов'язання за облігаціями" ведуть облік погашення заборгованості за розрахунками із власниками облігацій, за кредитом – облік боргових зобов'язань за номінальною вартістю облігацій.

За дебетом субрахунка 522 "Премія за випущеними облігаціями" ведуть облік погашення заборгованості за нарахованими преміями за облігаціями, за кредитом – нарахування сум премій з випущених облігацій.

За дебетом субрахунка 523 "Дисконт за випущеними облігаціями" ведуть облік сум дисконту за випущеними облігаціями, за кредитом – списання нарахованих сум дисконту.

Дисконт облігації (*Discount of Bond*) – сума, на яку номінальна вартість облігації перевищує ціну її реалізації.

Ціна реалізації облігації підприємства розраховується як різниця між: встановленою по облігації ставкою відсотків; ринковою ставкою відсотків.

Ринкова ставка відсотків – це ставка, за якою одна сторона (покупець облігації) погоджується тимчасово надати кошти, а друга (продавець облігації) вважає за можливе взяти ці кошти з урахуванням всіх пов'язаних із цим ризиків.

Різниця між установленою ставкою відсотка і ринковою ставкою приводить до виникнення дисконту. Якщо ринкова ставка вище установленої, тоді вартість продажу облігації буде нижче номінальної вартості.

Сума дисконту розраховується за формулою (1).

$$\text{Дисконт} = \text{Номінальна вартість облігацій} - \text{Ціна продажу облігацій} \quad (1)$$

Сума дисконту амортизується протягом строку утримання облігацій методом ефективної ставки відсотку.

Метод ефективної ставки відсотку (*Effective Interest Method*) – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації розраховується як різниця між доходом по фіксованій ставці відсотку і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Ефективна ставка відсотку (*Effective Interest*) – ставка відсотку, яка розраховується діленням суми річного відсотку і дисконту (або різниці річного відсотку і премії) на середню величину собівартості зобов'язання та вартості погашення.

Нарахування амортизації дисконту за облігаціями базується на розрахунку ефективної ставки відсотку, яка розраховується за формулою (2).

$$\text{Ефективна ставка відсотка} = \frac{\text{Номінальна вартість облігацій} \times \text{Ставка відсотка} + \frac{\text{Дисконт}}{\text{Кількість періодів оборту облігацій}}}{\left| \frac{\text{Фактична вартість розміщення облігацій} + \text{Номінальна вартість облігацій}}{2} \right|} \quad (2)$$

Сума амортизації дисконту за облігаціями розраховується за формулою (3).

$$\text{Сума амортизації} = \text{Балансова вартість облігацій на початок періоду} \times \text{Ефективна ставка відсотка} - \text{Номінальна вартість облігацій} \times \text{Встановлена ставка відсотка} \quad (3)$$

Премія за облігацією (*Premium of Bond*) – сума, на яку ціна реалізації облігації, перевищує її номінальну вартість.

Якщо ринкова ставка нижче встановленої, то облігація буде продаватися з надбавкою – премією.

Сума премії розраховується за формулою (4).

$$\text{Премія} = \text{Ціна продажу облігацій} - \text{Номінальна вартість облігацій} \quad (4)$$

Сума премії амортизується протягом строку утримання облігацій методом ефективної ставки відсотку.

Нарахування амортизації премії за облігацією базується на розрахунках ефективної ставки відсотку за формулою (5).

$$\text{Ефективна ставка відсотку} = \frac{\text{Номінальна вартість облігацій} \times \text{Ставка відсотка} - \frac{\text{Премія}}{\text{Кількість періодів оборту облігацій}}}{\left| \begin{array}{l} \text{Фактична вартість розміщення облігацій} + \text{Номінальна вартість облігацій} \end{array} \right| / 2} \quad (5)$$

Синтетичний облік довгострокових зобов'язань за облігаціями ведуть у другому розділі Журналу 3, аналітичний – у реєстрі довільної форми за видами облігацій і строком їх погашення.

Кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за довгостроковими зобов'язаннями за облігаціями, наведено в табл. 12.

Таблиця 12

Кореспонденція рахунків за операціями з облігаціями

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
1	2	3
Облік операцій за довгостроковими облігаціями, випущеними з премією		
Отримано кошти на поточний рахунок від реалізації облігацій		
а) за номінальною вартістю	311	521
б) на суму премії	311	522
Нараховано відсотки за облігаціями, випущеними з премією	952	684

1	2	3
Одночасно на суму премій за облігаціями нараховано відсотки	522	684
Сплачено відсотки за облігаціями	684	311
Облік операцій за довгостроковими облігаціями, випущеними з дисконтом		
Продано випущені облігації	311	521
Відображено дисконт за випущеними облігаціями	523	521
Нараховано відсотки за облігаціями, випущеними з дисконтом	952	684
Сплачено відсотки за облігаціями	684	311
Нараховано суму амортизації дисконту	952	523

Довгострокові зобов'язання за орендою виникають у підприємств і організацій при укладенні договорів фінансової оренди необоротних активів. Основні положення про оренду викладені у П(С)БО 14 "Оренда".

Оренда – угода, за якою орендар отримує право користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем періоду.

Відповідно до П(С)БО № 1 "Оренда", мінімальні орендні платежі – це платежі, які підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за мінусом вартості послуг і податків, які підлягають оплаті орендодавцю, і непередбачуваної орендної плати), збільшені:

- 1) для орендаря – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості;
- 2) для орендодавця – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості.

Строк оренди – період дії безвідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди.

Початок строку оренди – дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами обов'язків щодо основних положень угоди про оренду.

Орендна ставка відсотку – ставка відсотку, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює справедливій вартості об'єкта фінансової оренди на початок строку оренди.

Для узагальнення інформації про стан розрахунків з орендодавцями Планом рахунків передбачений балансовий рахунок 53 "Довгострокові зобов'язання з оренди", який має два субрахунки:

- 531 "Зобов'язання з фінансової оренди";
- 532 "Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів".

За дебетом рахунка 53 "Довгострокові зобов'язання з оренди" відображають погашення заборгованості за оренду, за кредитом – нарахування заборгованості перед орендодавцем за отримані об'єкти довгострокової оренди.

Синтетичний облік довгострокових зобов'язань за орендою ведуть у другому розділі Журналу 3. Аналітичний облік ведуть за кожним орендодавцем і об'єктом орендованих необоротних активів в окремій Відомості 3.5.

Формування бухгалтерських записів розглянемо на прикладі.

Приклад 3. Підприємство виготовляє обладнання і реалізує його на умовах фінансової оренди.

Собівартість обладнання – 20 000 грн.

Ціна реалізації – 33 600 грн, у т. ч. ПДВ – 5 600 грн.

Обладнання було надано у фінансову оренду 02.01.2019 р. Термін дії договору – два роки. Умовами договору передбачено, що орендна плата за обладнання включає:

вартість обладнання без ПДВ – 28 000 грн;

винагороду за право користування обладнанням – 10 000 грн.

Сума мінімальних орендних платежів – 38 000 грн.

Оскільки сплату за договором передбачено один раз на рік, наприкінці року орендні платежі розподіляють у такий спосіб (табл. 13):

Таблиця 13

Розподіл орендних платежів

Дата	Орендні платежі, грн			Залишок заборгованості на кінець періоду
	Мінімальна сума орендних платежів	Винагорода за користування обладнанням	За обладнання	
02.01.2019 р.	–	–	–	28 000
31.12.2019 р.	19 000	5 000	14 000	14 000
31.12.2020 р.	19 000	5 000	14 000	–
Усього	38 000	10 000	28 000	–

Після закінчення строку оренди обладнання переходить у власність орендаря. У табл. 14 наведено кореспонденцію рахунків з відображення в обліку операцій з фінансової оренди.

**Кореспонденція рахунків з відображення фінансової оренди
у орендаря**

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Суми, грн
	дебет	кредит	
Станом на 31.12.2019 р.			
Отримано обладнання від орендодавця	531	28 000	152
Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	531	5 600	641
Введено в експлуатацію обладнання	152	28 000	104
Нараховано орендні платежі:			
за обладнання (з ПДВ)	611	16 800	531
винагорода за користування об'єктом (без ПДВ)	684	5 000	952
Нараховано податковий кредит з ПДВ на суму винагороди	684	1 000	641
Перераховано орендну плату:			
за обладнання	311	16 800	611
у сумі винагороди	311	6 000	684
Станом на 31.12.2020 р.			
Нараховано орендні платежі:			
за обладнання (з ПДВ)	611	16 800	531
винагорода за користування об'єктом (без ПДВ)	684	5 000	952
Нараховано податковий кредит з ПДВ на суму винагороди	684	1 000	641
Перераховано орендну плату:			
за обладнання	311	16 800	611
у сумі винагороди	311	6 000	684

Відстрочені податкові зобов'язання – це суми податків на прибуток, які будуть сплачуватися в наступних звітних періодах у результаті виникнення тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов'язань, яка використовується з метою оподаткування. Порядок визначення суми відстроченого податкового зобов'язання викладений у П(С)БО 17 "Податок на прибуток".

Для обліку відстрочених податкових зобов'язань Планом рахунків передбачений балансовий рахунок 54 "Відстрочені податкові зобов'язання", за кредитом якого відображається сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах відповідно до оподатковуваних тимчасових

різниць, а за дебетом – зменшення відстрочених податкових зобов'язань за рахунок нарахованих поточних податкових зобов'язань.

Синтетичний облік відстрочених податкових зобов'язань (кредит рахунка 54) ведуть у другому розділі Журналу 3, аналітичний – за видами активів або зобов'язань, між оцінками яких для відображення в балансі і цілей оподаткування виникла різниця.

Для відображення в бухгалтерському обліку операцій за відстроченими податковими зобов'язаннями використовують кореспонденцію рахунків, наведену в табл. 15.

Таблиця 15

Кореспонденція рахунків з обліку відстрочених податкових зобов'язань

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Нараховано податок на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх звітних періодах за рахунок відстрочених податкових активів	17	54
Відстрочено податкові платежі за згодою податкових органів	641	54
Нараховано податок на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх звітних періодах за рахунок витрат основної діяльності	98	54
Відстрочений податок на прибуток списано за рахунок відстрочених податкових активів	54	17
Відображено податкові зобов'язання, що підлягають внеску до бюджету у поточному звітному періоді	54	641

До інших довгострокових зобов'язань належить відстрочена відповідно до законодавства заборгованість за податками, зборами (обов'язковими платежами), фінансова допомога на поворотній основі.

Бухгалтерський облік інших довгострокових зобов'язань ведеться на рахунку 55 "Інші довгострокові зобов'язання". За дебетом цього рахунку відображається погашення довгострокових зобов'язань, віднесення їх до короткострокових та списання, а за кредитом – їх збільшення (нарахування).

Під час відображення в обліку господарських операцій з обліку інших довгострокових зобов'язань складається кореспонденція рахунків, яку наведено в табл. 16.

Кореспонденція рахунків з обліку інших довгострокових зобов'язань

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Отримано відстрочку платежів за ПДВ	641	55
Зараховано на поточний рахунок фінансову допомогу на поворотній основі	311	55
Відстрочено податкові платежі зараховані до короткострокової заборгованості	55	611
З поточного рахунку здійснено повернення фінансової допомоги	55	311

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1. Необхідно вказати кореспонденцію рахунків і первинні документи за наведеними операціями.

Дані для виконання:

1. Отримано послуги від сторонньої організації по реалізації продукції.
2. Висунуто претензію постачальнику за нестачу товарів понад норми природнього збитку.
3. Відображено надані постачальником послуги адміністративного характеру.
4. Віднесено до складу доходів суму кредиторської заборгованості, за якою минув термін позовної давнини.
5. З поточного рахунку перераховано кошти в погашення заборгованості перед постачальниками.
6. Здійснено взаємозалік дебіторської та кредиторської заборгованості.
7. Погашено заборгованість перед постачальником за рахунок отриманого векселя.
8. Отримано паливо в погашення претензії, пред'явленої постачальникам.
9. Перераховано іноземну валюту в рахунок погашення заборгованості перед іноземними постачальниками.
10. Відображено податковий кредит за придбані товари.

Завдання 2. Необхідно сформулювати зміст господарських операцій і вказати первинні документи на основі наведеної кореспонденції рахунків.

Дані для виконання:

1. Д-т 20 К-т 631
2. Д-т 15 К-т 631
3. Д-т 631 К-т 24
4. Д-т 374 К-т 631
5. Д-т 92 К-т 631
6. Д-т 631 К-т 312
7. Д-т 281 К-т 632
8. Д-т 641 К-т 631
9. Д-т 631 К-т 717
10. Д-т 631 К-т 621

Завдання 3. Необхідно відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

Підприємство "Ритм" перерахувало аванс за матеріали постачальнику в сумі 30 000 грн, у т. ч. ПДВ. Матеріали надійшли на склад підприємства "Ритм". Крім того підприємство сплатило за транспортування матеріалів транспортній організації 240 грн, у т. ч. ПДВ. За розвантаження матеріалів було нараховано заробітну плату працівникам підприємства "Ритм" у сумі 360 грн.

Завдання 4. Необхідно здійснити відповідні розрахунки, відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

Підприємство 01.03.2019 р. отримало кредит у банку на поточний рахунок у сумі 30 000 грн на термін три місяця під 25 % річних і погасило заборгованість перед постачальниками за рахунок цих коштів. 31.03.2019 р. було нараховано і перераховано відсотки банку, а також 1/3 частина основної суми заборгованості за кредитом банку.

Завдання 5. Необхідно здійснити відповідні розрахунки, відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

Фірма "Світло" придбала у постачальника матеріали на суму 12 000 грн, у т. ч. ПДВ. У забезпечення заборгованості видано простий вексель

строком на шість місяців. Матеріали отримані на складі постачальника. При цьому на транспортування матеріалів власними силами витрачено бензин на суму 250 грн, нараховано заробітну плату за навантаження, розвантаження і транспортування в сумі 420 грн, нараховано єдиний соціальний внесок відповідно до законодавства. Через шість місяців вексель було погашено коштами з поточного рахунку.

Завдання 6. Необхідно здійснити відповідні розрахунки, відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

ТОВ "Топаз" уклало договір обміну з ТОВ "Агат". Згідно з договором ТОВ "Топаз" поставляє газові плити "Фрост" на суму 36 000 грн (у т. ч. ПДВ – 6 000 грн), а ТОВ "Агат" – газові плити "Брест" на суму 30 000 грн (у т. ч. ПДВ – 5 000 грн). Різницю в сумі доплачує ТОВ "Агат" коштами.

Завдання 7. Необхідно за вихідними даними заповнити лист-клопотання на отримання кредиту в банку і карту клієнта (додатки Б, В).

Дані для виконання:

У зв'язку з браком вільних коштів у підприємства "Акцент" було прийнято рішення звернутися до банку для одержання короткострокового кредиту. Для цього директор підприємства Бабенко Сергій Петрович і головний бухгалтер Симоненко Валентина Василівна звернулися з листом-клопотанням 10 березня 2019 року до керуючого банком "Співдружність" Краснова В. М. щодо видачі кредиту на оплату рахунків постачальника в сумі 30 000 грн терміном на 90 днів.

До листа були додані обґрунтування причини відсутності коштів на рахунку, викладені гарантії щодо повернення кредиту в погоджений строк, а також зі сплати відсотків за користування кредитом. Крім того, підприємство надало фінансову звітність підприємства.

Керуючий банком Краснов В. М. на кредитній нараді ухвалив рішення щодо виділення короткострокового кредиту в сумі 30 000 грн, але терміном на 60 днів, що було оформлено відповідним протоколом. Після цього було укладено Кредитний договір, де було визначено:

сума кредиту зараховується на поточний рахунок підприємства "Акцент" 20 березня 2019 р.;

підприємство "Акцент" сплачує відсотки за користування кредитом у розмірі 25 % річних.

Після підписання Кредитного договору сторонами, підприємством "Акцент" була заповнена карта клієнта.

Підприємство "Акцент" зареєстроване виконавчим комітетом Харківської міської Ради народних депутатів 20 лютого 2001 року. Реєстраційний номер 47365926. Адреса офісу: м. Харків, просп. Московський, 175; телефон 712-46-72.

Директор – Бабенко Сергій Петрович, народився в м. Запоріжжя 10 жовтня 1975 р., його паспортні дані: серія МК № 325647, виданий Шевченківським РВВС м. Харкова 12 жовтня 1992 р., проживає за адресою м. Харків, просп. Науки, 76, квартира 72. Телефони: службовий: 712-45-23, домашній: 712-83-90.

Головний бухгалтер – Симоненко Валентина Василівна, народилася в м. Харків 24 квітня 1980 р., її паспортні дані: серія МН № 583756, виданий Слобідським РВВС м. Харкова 25 квітня 1997 р., проживає за адресою м. Харків, вул. Полтавський шлях, 144, квартира 12. Телефони: службовий: 712-12-09, домашній: 712-00-56.

Поточний рахунок відкритий тільки в банку "Укрексімбанку", його № 2600638509723, МФО 351867.

Підприємство "Акцент" дочірніх підприємств не має. На дату звернення за короткостроковим кредитом заборгованості за позикою також відсутні.

Карту клієнта перевірів юрист банку Кольцов А. В.

Право на підписання Кредитного договору та інших документів з оформлення короткострокового кредиту надано начальнику фінансового відділу підприємства "Акцент" Колісник Тетяні Іванівні.

Завдання 8. Необхідно здійснити відповідні розрахунки, відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку і указати первинні документи.

Дані для виконання:

Акціонерне товариство 22.04.2019 р. прийняло рішення виплатити власникам дивіденди за рахунок чистого прибутку попереднього року в сумі 250 000 грн. Частка власників у статутному капіталі підприємства (відповідно і суми дивідендів) розподіляються так:

ТОВ "Акцент" – 51 %;

компанія "Сиріус" – 35 %;

фізичні особи – 14 %.

Дивіденди виплачені: юридичним особам – шляхом перерахування з поточного рахунку, фізичним особам – шляхом виплати з каси.

Завдання 9. Необхідно за вихідними даними заповнити простий і переказний вексель (додатки Г, Д).

Дані для виконання:

1. Вексель видало ТОВ "Магнат" 15 березня поточного року на 10 місяців фірмі "Колос" на суму 12 000 грн.

2. Фірма "Колос" 20 квітня поточного року отримала переказний вексель від ТОВ "Магнат" на суму 5 000 грн з оплатою через 5 місяців з умовою його погашення ПП "Зодіак".

Реквізити фірми "Колос": місцезнаходження: м. Харків, вул. Клочківська, 97; ідентифікаційний код підприємства 165394379534; поточний рахунок № 4758253740976 у Харківській філії АКБ "Промінвестбанк"; МФО 135947; директор фірми Дмитрієв С. М., головний бухгалтер Крупенко Г. В.

Реквізити ПП "Зодіак": місцезнаходження: м. Дніпро, вул. Академіка Вавилова, 118; ідентифікаційний код підприємства 31125179; обслуговуючий банк Приватбанк, м. Дніпро МФО 338276; поточний рахунок 1285364958205; індивідуальний податковий номер: 156963258751; директор Геращенко Г. О.; головний бухгалтер Савельєва Л. П.

Реквізити ТОВ "Магнат": місцезнаходження: м. Запоріжжя, вул. Східна, 64; ідентифікаційний код підприємства 32405178, банк, що обслуговує: "ОТП", м. Запоріжжя, МФО 158963, поточний рахунок 3900452122873, індивідуальний податковий номер: 145140013810, керівник підприємства Волков В. В., головний бухгалтер Бондар С. П.

Завдання 10. Необхідно відобразити в обліку підприємства "АКС" придбання обладнання, отримання кредиту і нарахування відсотків за кредит за перший місяць, перерахування заборгованості постачальнику.

Дані для виконання:

Підприємство "АКС" придбало у постачальника виробниче обладнання на суму 66 000 грн, у т.ч. ПДВ. Для оплати заборгованості постачальнику підприємством було отримано кредит у банку на всю суму заборгованості терміном на 5 років під 25% річних. Кредит було зараховано на поточний рахунок підприємства "АКС" і потім перераховано постачальнику.

Завдання 11. Необхідно відобразити в обліку придбання матеріалів, видачу і погашення векселя, нарахування і перерахування відсотків підприємством "Старк".

Дані для виконання:

Підприємством "Старк" видано довгостроковий вексель підприємству "Куб" на суму 120 300 грн з ПДВ за придбані будівельні матеріали. Нараховано відсотки за векселем за ставкою 5 %. Підприємство "Ніка" пред'явило довгостроковий вексель, виданий підприємством "Старк" до сплати, і він був погашений коштами з поточного рахунку на номінальну вартість – 85 000 грн.

Завдання 12. Необхідно відобразити в обліку випуск і реалізацію облігацій, нарахувати відсотки за ними і амортизацію дисконту за ефективною ставкою відсотків.

Дані для виконання:

Підприємство-емітент здійснило емісію і продаж 2 січня 2019 року облігацій номінальною вартістю 50 000 грн підприємству "Старт".

Номінальна ставка відсотку за облігаціями – 9 % річних.

Строк погашення облігації через п'ять років.

Виплата відсотків здійснюється раз на рік, 2 січня.

Потрібно визначити заборгованість на дату балансу 31 грудня 2019 року, якщо 2 січня підприємство-емітент реалізувало облігації за 46 282 грн, тобто з дисконтом у сумі 3 718 грн.

Завдання 13. Необхідно відобразити в обліку випуск і реалізацію облігацій, нарахувати відсотки за ними і амортизацію премії за ефективною ставкою відсотків.

Дані для виконання:

Підприємство-емітент здійснило емісію і продаж 2 січня 2019 року облігацій номінальною вартістю 50 000 грн підприємству "Старт".

Номінальна ставка відсотка за облігаціями – 9 % річних.

Термін погашення облігації через п'ять років.

Виплата відсотків здійснюється раз на рік, 2 січня.

Потрібно визначити заборгованість на дату балансу 31 грудня 2019 року, якщо 2 січня підприємство-емітент реалізувало облігації за 52 019 грн, тобто з премією в сумі 2 019 грн.

Завдання 14. Необхідно здійснити відповідні розрахунки за орендними платежами за три роки, відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Дані для виконання:

Підприємство "Салют" (далі – орендодавець) уклало з підприємством "Кураж" (далі – орендар) трирічний договір фінансової оренди обладнання.

Початок терміну оренди – 02 січня 2017 року.

Орендна ставка відсотка – 24 % річних.

Мінімальний орендний платіж (сума орендної плати за весь термін оренди) – 300 000 грн.

Відповідно до умов орендного договору оплата (перерахування) орендної плати здійснюється протягом терміну оренди два рази на рік – 2 січня і 1 липня кожного року по 50 000 грн (ця сума називається ануїтет).

Після закінчення строку оренди право власності на електротехнічне обладнання переходить підприємству "Кураж".

Завдання 15. Необхідно скласти журнал реєстрації господарських операцій ТОВ "Маркус", указати первинні документи, розрахувати необхідні суми.

Дані для виконання:

1) отримано безпроцентну довгострокову позику від позичальника – 12 000 грн;

2) придбано у ПП "Павлов" запчастини (крім того ПДВ) – 3 000 грн;

3) відображено податковий кредит з ПДВ – ? грн (суму визначити);

4) отримано на поточний рахунок короткостроковий кредит банку строком на три місяця під 22 % річних – 10 000 грн;

5) погашено заборгованість перед ПП "Павлов" за рахунок короткострокового кредиту – ? грн (суму визначити);

6) відвантажено продукцію покупцеві – 6 000 грн;

7) відображено податкове зобов'язання з ПДВ – ? грн (суму визначити);

8) видано облігації власної емісії в рахунок погашення довгострокової позики – ? грн (суму визначити);

9) отримано короткостроковий вексель в оплату відвантаженої продукції – ? грн (суму визначити);

10) погашено банківський кредит – ? грн (суму визначити).

Завдання 16. Необхідно сформулювати зміст господарських операцій за даними наведеної відомості 3.3.

Дані для виконання (табл. 17):

Відомість 3.3
аналітичного обліку розрахунків з постачальниками й підрядниками

36

№ п/п	Найменування постачальника	Сальдо на початок місяця	У дебет рахунка 631 з кредиту рахунків				З кредиту рахунку 631 в дебет рахунків					Сальдо на кінець місяця
			№ оп.	№ 311	№ 371	разом	№ оп.	№ 151	№ 152	№ 201	разом	
1	ТОВ "Кураж"						1		9 000		9 000	9 000
2	ПАТ "Акцент"	5 000	2	5 000		5 000	3			3 600	3 600	3 600
3	ВП "Легенда"						4	6 200			6 200	6 200
4	ТОВ "Кристал"	2 500	5		2 500	2 500	6			5 000	5 000	5 000
5	ВП "Ніка"	7 000	7	7 000		7 000						
6	ТОВ "Онiкс"						8	9 000			9 000	9 000
	Всього	14 500		12 000	2 500	14 500		15 200	9 000	8 600	32 800	32 800

Рекомендована література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV станом на 12 грудня 2019 року / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Маляревский Ю. Д. Финансовый учет-2 : учеб.-метод. пособ. для самоств. изуч. дисц. для иностр. студ. спец. 071 "Учет и налогообложение" первого (бакалаврского) уровня всех форм обучения / Ю. Д. Маляревський, Л. В. Безкоровайна, В. В. Ольховська. – Харьков : ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2017. – 254 с.

4. Наказ міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352 "Про затвердження типових форм первинного обліку" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/normativno-pravovi-akti-z-pitan-kpr/nakazi/61770.html>.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств від 09.12.2011 р. № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nibu.factor.ua/info/instrbuh/plan_sch.

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 5 грудня 2019 року / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання", затверджене наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/info/instrbuh/psbu11>.

8. Про бухгалтерський облік і фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 20 грудня 2019 року / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Додатки

Додаток А

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20 із змінами та доповненнями.

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 лютого 2000 р. за № 85/4306.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання"

Загальні положення

1. Це положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

3. Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо зобов'язань, установлених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

4. Терміни, що використовуються в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Непередбачене зобов'язання – це:

1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю;

2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

Обтяжливий контракт – контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Сума погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Визнання та оцінка зобов'язання

5. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

6. З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на:
довгострокові;
поточні;
непередбачені зобов'язання;
доходи майбутніх періодів.

7. До довгострокових зобов'язань належать:
довгострокові кредити банків;
інші довгострокові зобов'язання;
відстрочені податкові зобов'язання;
довгострокові забезпечення.

8. Зобов'язання, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, слід розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первісний термін погашення був більше ніж дванадцять місяців та до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове.

9. Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої порушені, вважається довгостроковим, якщо:

позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення;

не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

10. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

11. Поточні зобов'язання включають:

короткострокові кредити банків;

поточну кредиторську заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків; короткострокові векселі видані;

поточні забезпечення;

інші поточні зобов'язання.

12. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

13. Забезпечення створюються для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на:

виплату відпусток працівникам;

додаткове пенсійне забезпечення;

виконання гарантійних зобов'язань;

реструктуризацію, виконання зобов'язань при припиненні діяльності;

виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо.

Суми створених забезпечень визнаються витратами (за винятком суми забезпечення, що включається до первісної вартості основних засобів відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби").

14. Забезпечення створюється при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого ймовірно призведе до зменшення ресурсів, що втілюють в собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. Забороняється створювати забезпечення для покриття майбутніх збитків від діяльності підприємства.

Сума забезпечення на виплату відпусток визначається щомісяця як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і відсотка, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального планового фонду оплати праці з урахуванням відповідної суми відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

15. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію створюється у разі наявності затвердженого керівництвом підприємства плану реструктуризації з конкретними заходами, строками їх виконання та сумою витрат, що будуть зазані, й після початку реалізації цього плану.

16. Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію визначається за сумою прямих витрат, які не пов'язані з діяльністю підприємства, що триває. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнаються у сумі їх теперішньої вартості.

Забезпечення щодо обтяжливого контракту визначається в сумі неминучих витрат, пов'язаних з його виконанням. Сума неминучих витрат, пов'язаних з виконанням обтяжливого контракту, визначається за найменшою з двох величин: витрат на виконання контракту або витрат на сплату неустойки (штрафів, пені) за невиконання контракту.

Витрати на виконання обтяжливого контракту оцінюються за різницею між витратами на його виконання і доходами (втратами) від виконання іншого контракту, укладеного з метою мінімізації втрат від виконання обтяжливого контракту.

17. Забезпечення використовується для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких воно було створено.

18. Залишок забезпечення переглядається на кожну дату балансу та, у разі потреби, коригується (збільшується або зменшується). У разі відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань сума такого забезпечення підлягає сторнуванню.

Після завершення робіт з демонтажу, переміщення об'єктів основних засобів та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання, залишок (недостатність) забезпечення на відновлення земельних ділянок визнається іншим операційним доходом (іншими операційними витратами).

19. Непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках підприємства за обліковою оцінкою.

Розкриття інформації про зобов'язання у примітках до фінансової звітності

20. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

20.1. Сума та строки погашення зобов'язання, яке було виключене із складу поточних зобов'язань відповідно до п. 8 цього Положення (стандарту) з обґрунтуванням причин цього.

20.2. Перелік і суми зобов'язань, що включені до статей балансу "Інші довгострокові зобов'язання", "Інші поточні зобов'язання".

21. Підприємство щодо кожного виду забезпечень наводить таку інформацію:

21.1. Цільове призначення, причини невизначеності та очікуваний строк погашення.

21.2. Залишок забезпечення на початок і кінець звітного періоду.

21.3. Збільшення забезпечення протягом звітного періоду внаслідок створення забезпечення або додаткових відрахувань.

21.4. Сума забезпечення, що використана протягом звітного періоду.

21.5. Невикористана сума забезпечення, що сторнована у звітному періоді.

21.6. Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення.

22. За кожним видом непередбачених зобов'язань наводиться така інформація:

22.1. Стислий опис зобов'язання та його сума.

22.2. Невизначеність щодо суми або строку погашення.

22.3. Сума очікуваного погашення зобов'язання іншою стороною.

Начальник управління методології
бухгалтерського обліку

В. М. Пархоменко

Лист-клопотання на отримання кредиту

КЕРУЮЧОМУ БАНКОМ

"

"

_____ (ПІБ)

Відповідно до пункту № _____ Статуту нашого підприємства просимо видати короткостроковий кредит у сумі _____ гривень (цифрами) _____ (прописом) з обмеженим строком користування до _____ днів, максимальна відсоткова ставка _____% річних на сплату _____

з цією метою уповноважую _____

_____ (посада)

_____ підписати з банком " _____ "

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (назва)

кредитний договір, договір із забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором, а також здійснювати інші дії, необхідні для одержання вищевказаного кредиту.

Виконавчий директор

_____ (назва підприємства)

_____ (підпис)

_____ (ПІБ)

Головний бухгалтер

Карта клієнта КАРТА КЛІЄНТА

_____ (повне найменування клієнта)

_____ (ким, коли, реєстр. №)

_____ (за адресою – місто, область, район місто, вулиця, номер)

Керівник _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (рік, місяць, число та місто народження)

Паспорт: _____ № _____, виданий _____ (ким, коли)

Прописаний _____

Телефон службовий _____
домашній _____

Головний бухгалтер _____ (прізвище, ім'я по батькові)

_____ (рік, місяць, число та місто народження)

Паспорт: _____ № _____, виданий _____ (ким, коли)

Прописаний _____

Телефон службовий _____
домашній _____

Банківські реквізити клієнта: _____

Дочірні підприємства, філіали _____ (найменування, поточні рахунки, банк, МФО)

Наявність рахунків в ін. банках України, СНД, іноземних державах _____ (вид рахунку, номер, банк, МФО, в якій державі)

Наявність непогашених кредитів _____

З діючим законодавством України, регламентуючим відношення банку та клієнта ознайомлений. Доручаю, на час закладення кредитної умови, перевірку банком мого підприємства за наявними фінансовими документами та банківськими рахунками.

Карта клієнта заповнена мною власноручно, достовірність інформації підтверджую. Про зміни в даних карти клієнта зобов'язуюсь інформувати кредитний відділ банку в 3-денний строк.

Керівник _____ "____" _____ 20__ р.
(найменування клієнта) (підпис) (прізвище, ініціали)

М. П. Завірено _____ "____" _____ 20__ р.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Простий вексель

<u>ПРОСТИЙ ВЕКСЕЛЬ №</u>	
валюта платежу _____	сума цифрами _____
_____ місце складання	_____ дата складання
" " 20 р. ми заплатимо проти цього векселя _____	
найменування того, _____	
кому або за наказом кого платіж повинен бути здійснений _____	
валюта _____	сума прописом _____
Підлягає сплаті в _____	
місце платежу _____	
найменування банківської установи _____	

Директор _____ підпис Гол. бухгалтер _____ підпис Назва, підпис і точна адреса векселедавця	

Переказний вексель

<u>ПЕРЕКАЗНИЙ ВЕКСЕЛЬ №</u>	
валюта платежу _____	сума цифрами _____
_____	20 р.
місце складання _____	дата складання _____
" __ " _____ 20 р. заплатіть проти цього векселя _____	
найменування того, _____	
кому або за наказом кого платіж повинен бути здійснений _____	
валюта _____	сума прописом _____
Платник _____	
Підлягає сплаті в _____	Начальник _____ підпис _____ Гол. бухгалтер _____ підпис _____ Назва, підпис і точна адреса векселедавця _____
місце платежу _____	
найменування банківської установи _____	

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації до виконання завдань	4
Сутність і види зобов'язань	4
Облік короткострокових кредитів банків	5
Облік короткострокових векселів виданих.....	8
Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками	9
Облік розрахунків за іншими операціям.....	12
Облік довгострокових зобов'язань	18
Завдання до самостійної роботи.....	29
Рекомендована література.....	37
Додатки.....	38

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
з обліку зобов'язань
спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Малярєвський** Юрій Дмитрович
Безкоровайна Лідія Василівна
Шевченко Ірина Олександрівна

Відповідальний за видання *А. А. Пилипенко*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *Н. В. Грінченко*

План 2020 р. Поз. № 5 ЕВ. Обсяг 49 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*